

УДК 657.1

О. О. Лаврова-Манзенко,
к. е. н., доцент, доцент кафедри обліку і фінансів,
Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1320-6940>
Я. В. Левченко,
здобувач ступеня бакалавра кафедри обліку і фінансів,
Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0007-6648-1037>

DOI: 10.32702/2306-6792.2025.11.162

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОБЛІКУ В ТОРГІВЛІ

O. Lavrova-Manzenko,
PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Accounting
and Finance, Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy
Ya. Levchenko,
Bachelor's Degree Candidate, Department of Accounting and Finance,
Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy

PROSPECTS FOR THE DEVELOPMENT OF ACCOUNTING IN TRADE

У статті досліджено теоретичні та прикладні засади розвитку бухгалтерського обліку в сфері торгівлі в умовах трансформації економіки України, зумовленої цифровізацією, змінами нормативного середовища та впливом воєнного стану. Здійснено критичний аналіз чинного стану облікових систем у великих ритейлах та малих і середніх підприємствах, виокремлено ключові проблеми, пов'язані з кадровим дефіцитом, технічною відсталістю програмного забезпечення та неузгодженістю між фінансовим і податковим обліком. Обґрунтовано перспективні напрями модернізації, зокрема впровадження ERP-систем, цифрової інтеграції обліку з CRM та логістикою, а також розвиток управлінського обліку за центрами відповідальності. Запропоновано авторські рішення щодо створення єдиного реєстру електронного обліку, адаптивної моделі облікових реєстрів і розробки спеціального стандарту для e-commerce. Акцентовано на потребі системного підходу до реформування обліку як ключового елемента управління в торгівлі.

The article explores theoretical and applied foundations for the development of accounting in the trade sector under the conditions of transformational changes in the Ukrainian economy. These transformations are largely determined by the acceleration of digitalization, the instability of the regulatory environment, and the unprecedented challenges caused by the full-scale war. The authors provide a systematic analysis of the current state of accounting practices in both large-scale retail chains and small and medium-sized enterprises (SMEs). Special attention is paid to structural asymmetries between technological capacities, qualification levels of accounting staff, and the degree of integration of financial, tax, and management accounting systems.

The study identifies a range of persistent problems in trade accounting, including the shortage of qualified personnel capable of operating modern ERP systems; the underdevelopment of software solutions in SMEs; regulatory uncertainty regarding tax treatment of discounts, returns, and marketing incentives; and the lack of

standardized accounting models for electronic commerce. Emphasis is placed on the predominance of tax-driven accounting policies over decision-supportive financial reporting, which leads to distortions in the economic content of accounting data and hinders the development of management accounting.

Based on a critical assessment of current trends, the article outlines key directions for modernization of trade accounting. These include the implementation of ERP-class systems (BAS ERP, SAP, Odoo), the establishment of cloud-based electronic document flow, the integration of accounting systems with CRM and logistics modules, and the development of adaptive accounting registers based on centers of responsibility. The authors propose an original concept for the creation of a unified register of electronic accounting documents based on API integration with government systems, as well as a dedicated national accounting standard for electronic commerce that would reflect the specifics of marketplace transactions, bonus programs, cashbacks, and deferred settlements.

Additionally, the research highlights the importance of transforming the role of accounting from a purely technical and control function into a full-fledged instrument of strategic business management. The modernization of accounting in the trade sector should be viewed not as a standalone reform but as part of a broader institutional and digital transition of Ukraine's economy toward resilience, transparency, and global integration.

Ключові слова: бухгалтерський облік; торгівля; ERP-системи; електронна комерція; управлінський облік; цифровізація; облікова політика; МСФЗ; податкове навантаження.

Key words: accounting; trade; ERP systems; e-commerce; management accounting; digitalization; accounting policy; IFRS; tax burden.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ В ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ

У сучасних умовах функціонування національної економіки України торговельна сфера постає як одна з найбільш динамічних і водночас вразливих галузей, що потребує постійного вдосконалення інформаційного забезпечення управлінських процесів. В умовах повномасштабної війни, цифрової трансформації бізнесу, зміни моделей споживчої поведінки та активної інтеграції України до глобального економічного простору облік у торгівлі зазнає сутнісних трансформацій. Підвищення вимог до прозорості фінансових операцій, автоматизація процесів документообігу, імплементація міжнародних стандартів фінансової звітності та зростання ролі управлінського обліку актуалізують необхідність критичного переосмислення існуючих підходів до організації облікових систем у торговельних підприємствах.

Значні зрушення в структурі самої торгівлі, зокрема поширення електронної комерції, омніканальних моделей продажу, трансформація логістичних ланцюгів та розвиток фінансових технологій (FinTech) формують нове середовище, в якому традиційні облікові методики втрачають свою ефективність або потребують глибокої адаптації. Водночас воєнні виклики — руйнування інфраструктури, релокація бізнесу, нестабільність податкового поля — вимагають від системи бухгалтерського обліку підвищеної гнучкості, адаптивності та здатності забезпечувати релевантну інформацію в режимі реального часу.

У таких умовах постає потреба не лише в технічному оновленні облікових інструментів, а й у концептуальному переосмисленні його ролі як елемента стратегічного управління торговельним бізнесом. Бухгалтерський облік втрачає виключно реєстраційну функцію й дедалі

частіше перетворюється на аналітичний інструмент формування управлінських рішень, оцінки ризиків, побудови моделей прогнозування витрат і доходів.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Аналіз наукової літератури свідчить про активізацію досліджень, присвячених питанням трансформації бухгалтерського обліку в умовах цифрової економіки, зокрема у сфері торгівлі. Значний внесок у розробку теоретичних основ сучасного обліку зробили українські науковці, серед яких варто відзначити праці Гуцайлюк З.Т., Білухи М.Т., Сопка В.В., які підкреслюють необхідність адаптації облікових систем до нових викликів ринку. Водночас, залишається недостатньо дослідженим питання системного переходу торговельних підприємств на хмарні технології обліку в умовах турбулентності економіки.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою даної статті є обґрунтування перспектив розвитку бухгалтерського обліку в сфері торгівлі України з урахуванням сучасних трансформаційних викликів, нормативних змін і технологічних інновацій.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Торговельна діяльність відзначається високою інтенсивністю операцій, значною питомою вагою грошових і товарних потоків, циклічністю обороту запасів, а також постійною взаємодією з широким колом контрагентів. У цьому контексті бухгалтерський облік виступає не лише як засіб фіксації господарських фактів, а й як основа інформаційного забезпечення оперативного, тактичного й стратегічного управління підприємством. Специфіка обліку в торгівлі полягає, зокрема, у переважанні короткострокових активів (товарних запасів, грошових коштів, дебіторської заборгованості), значній динаміці руху товарів та необхідності детального аналітичного обліку кожного етапу реалізації продукції — від закупівлі до постачання кінцевому споживачеві. Значення набувають такі характеристики, як облік за видами товарів, точками продажу, каналами реалізації, умовами постачання та ціноутворення.

Методологічну основу організації бухгалтерського обліку в торговельній галузі України становить система нормативного регулювання [2—9], зокрема міжнародного [1]. У той же час, податкове регулювання [5] істотно впливає на облікову політику підприємств, що

призводить до частоті паралельної побудови фінансового й податкового обліку з розмежуванням облікових оцінок, методів визнання доходів, вартості товарів і коригувань. Облік в оптовій торгівлі орієнтований на великі обсяги поставок, відтермінування платежів, контрактну систему взаємовідносин, що вимагає детального обліку зобов'язань, умов постачання (Incoterms), обліку комерційних знижок, а також обліку валютних операцій. Значна частина операцій супроводжується використанням логістичних посередників (експедиторів), що створює додаткові вимоги до аналітики витрат на транспортування, зберігання, митне оформлення.

У роздрібній торгівлі домінують готівкові та безготівкові розрахунки з фізичними особами, використання реєстраторів розрахункових операцій (РРО, ПРРО), акцент на обліку касових операцій, товарообороту за днями, змінами, точками продажу. Інтернет-торгівля поєднує ознаки як оптової, так і роздрібною реалізації. Особливості включають потребу в інтеграції бухгалтерського обліку з CRM і системами електронних платежів, автоматизоване формування первинних документів, електронне зберігання даних, облік витрат на просування в інтернеті та витрат на логістику останньої милі. Зростає значення обліку передплати, електронних чеків, обліку через маркетплейси, відображення агентських операцій.

В умовах економічної та політичної нестабільності, що характеризує сучасну Україну, зростає потреба в гнучких і адаптивних моделях бухгалтерського обліку в торгівлі. Однією з таких є ризик-орієнтований облік, що передбачає ідентифікацію ризиків у ланцюгах постачання, розрахунках із контрагентами, зберіганні запасів тощо, та відповідне формування резервів, перегляд умов договорів, інструментів хеджування.

Іншою важливою моделлю є облік за справедливою вартістю, що стає актуальним у разі зміни цін на товари через інфляцію або ринкову нестабільність. Йдеться про оцінку товарів і фінансових інструментів не за історичною, а за поточною ринковою вартістю [1]. Таким чином, розвиток бухгалтерського обліку в торгівлі потребує інтеграції теоретичних моделей із практичними рішеннями, що враховують динаміку ризиків, нестабільність середовища та необхідність цифрової адаптації.

Сучасний стан бухгалтерського обліку в торговельному секторі України характеризується значною диференціацією між великими ритейлерами та малим і середнім бізнесом

(МСП). У сегменті великих торговельних мереж — таких як АТБ, "Сільпо", "Епіцентр", ROZETKA тощо — спостерігається високий рівень автоматизації облікових процесів, впровадження сучасних ERP-систем (SAP, Oracle NetSuite, BAS ERP), електронного документообігу, аналітики витрат і прибутковості на основі BI-рішень (Power BI, Tableau). Ці підприємства дедалі активніше використовують консolidовану звітність, облік за центрами відповідальності, квазіінтегровані моделі обліку з логістикою, маркетингом і фінансовим прогнозуванням.

Натомість МСП, зокрема підприємства роздрібної торгівлі у регіонах, здебільшого покладаються на базове програмне забезпечення (BAS Бухгалтерія, М.Е.Дос), уникають складних реєстрів, мають обмежену інтеграцію між модулями обліку, кадрового забезпечення й документообігу. У таких підприємствах часто спостерігається формалізований підхід до обліку, що зумовлений необхідністю виконання податкових зобов'язань, а не аналітичним чи стратегічним використанням облікових даних. При цьому домінують облікові системи, орієнтовані на ведення П(С)БО та податкового обліку, без належної трансформації до МСФЗ або інтеграції з e-commerce-середовищем.

Війна, що триває на території України з 2022 року, стала суттєвим дестабілізуючим чинником для торговельного бізнесу і його облікової інфраструктури. Значна частина підприємств зазнала втрат через руйнування складів, ритейл-мереж, пошкодження логістичних каналів, що ускладнило не лише операційну діяльність, а й ведення обліку. Релокація бізнесу в більш безпечні регіони, переміщення персоналу, втрати первинної документації призвели до фрагментації облікових даних, втрати безперервності облікових циклів, проблем з інвентаризацією й підтвердженням витрат.

Разом із тим, воєнний стан активізував запровадження податкових пільг і спрощених режимів обліку, зокрема тимчасове запровадження 2% єдиного податку для малих торговельних підприємств. Однак ці зміни мали тимчасовий характер і не супроводжувалися реформуванням загального підходу до формування облікової політики. Відсутність стабільного середовища унеможливає довгострокове планування облікової модернізації, стримує інвестиції в цифровізацію та автоматизацію обліку. Як наслідок, торговельна галузь залишається вразливою до ризиків контролю, перевірок і помилок у звітності.

Сучасний стан бухгалтерського обліку в торгівлі України відображає контраст між динамікою ринку та повільним темпом трансформації облікових практик. Домінування податкової функції, кадрові та технічні обмеження, нестабільність регуляторного середовища та вплив воєнних чинників формують складну архітектуру ризиків, що потребує системної реформи облікової інфраструктури. Підвищення ролі обліку як джерела достовірної, оперативної й аналітичної інформації є ключовою умовою виживання та розвитку торговельних підприємств у кризовому середовищі.

Цифрова трансформація бухгалтерського обліку в торгівлі в Україні є невід'ємною складовою ширшої стратегії цифровізації бізнес-процесів і модернізації управлінської системи підприємств. У 2020—2025 роках, особливо в умовах воєнного часу, активізувалося впровадження технологічних рішень, орієнтованих на віддалене управління обліком, скорочення людського чинника, автоматизацію обробки первинної документації та забезпечення сталого функціонування бізнесу за умов мобільності, релокації та обмеженого доступу до фізичної інфраструктури.

Одним з ключових напрямів трансформації є перехід до електронного документообігу (ЕДО), який забезпечує оперативність обміну даними, скорочення витрат, а також інтеграцію з системами податкового звітування через ПЗ на кшталт М.Е.Дос, СОТА, FlyDoc. ЕДО особливо ефективний у великих торгових мережах, які обробляють тисячі документів щоденно.

Іншим напрямом цифрової еволюції є впровадження ERP-систем, зокрема BAS ERP, SAP Business One, Microsoft Dynamics NAV, що дають змогу забезпечити наскрізну інтеграцію фінансового, управлінського, кадрового й логістичного обліку. Такі системи дедалі частіше використовуються в сегменті середніх і великих підприємств торгівлі, забезпечуючи єдину платформу для фінансового управління та облікової звітності в реальному часі.

Також у фокусі перебуває інтеграція бухгалтерських систем з CRM- та SCM-модулями, що дозволяє оперативно поєднувати дані про продажі, замовлення, запаси й клієнтську поведінку. Це відкриває нові можливості для гнучкого бюджетування, аналізу продажів, обґрунтування знижок і оптимізації товарного асортименту.

Окрему нішу займають інструменти аналітики та BI-платформи, які здатні обробляти великі обсяги даних з продажів і закупівель, будувати дашборди ефективності на різних

Таблиця 1. Основні вектори цифрової трансформації обліку в торгівлі в Україні

Напрямок цифровізації	Коротка характеристика	Приклади застосування в Україні	Очікуваний ефект
Електронний документообіг (ЕДО)	Автоматизований обмін первинними документами та звітами	M.E.Doc, COTA, Paperless, FlyDoc	Скорочення витрат, мінімізація помилок
ERP-системи	Єдина система управління ресурсами підприємства	BAS ERP, SAP Business One	Централізація обліку, оперативна звітність
Хмарні бухгалтерські платформи	Доступ до обліку з будь-якої локації через інтернет	Клієнт-банкінг + бухгалтерія (наприклад, «Хмарний M.E.Doc»)	Гнучкість, мобільність, зниження витрат на ІТ
Інтеграція з CRM та SCM-системами	Поєднання обліку з даними про замовлення, клієнтів, запаси	CRM RetailSoft, KeyCRM + BAS	Вища точність планування та контролю
Аналітичні BI-системи	Візуалізація та аналіз фінансових показників у реальному часі	Power BI, Tableau, Qlik Sense	Прогнозування, управління по KPI
Штучний інтелект і автоматизація обліку	Застосування алгоритмів для рутинних облікових завдань	Автозаповнення проводок у BAS, SmartFin	Економія часу, виявлення помилок і шахрайства

рівнях відповідальності — від торгової точки до фінансового директора.

Не менш важливою тенденцією є використання штучного інтелекту в облікових процесах: автоматичне формування проводок, виявлення аномалій, прогнозування фінансових результатів на основі поведінкових трендів клієнтів.

З урахуванням зазначеного, цифрова трансформація бухгалтерського обліку в торгівлі виступає не лише як інструмент підвищення ефективності, а як ключовий чинник адаптації бізнесу до умов невизначеності, скорочення ризиків та стратегічного позиціонування на ринку (табл. 1).

Узагальнюючи, можна стверджувати, що цифрова трансформація бухгалтерського обліку в торгівлі перестає бути винятком або конкурентною перевагою — вона стає необхідною умовою збереження життєздатності підприємства в турбулентному середовищі. Ефективне впровадження цифрових рішень не лише оптимізує облікові процеси, а й створює підґрунтя для стратегічного управління фінансовими ресурсами, адаптивного планування та підвищення довіри з боку держави, інвесторів і споживачів.

У контексті радикальних змін, які відбуваються в українській економіці у зв'язку з війною, цифровізацією, інтеграційними процесами та реформуванням фіскальної системи, функція бухгалтерського обліку в торгівлі поступово еволюціонує від технічного реєстратора операцій до багатовимірного аналітичного інструменту, що забезпечує стратегічну під-

тримку управлінських рішень. Перспективи розвитку обліку в цій сфері безпосередньо пов'язані з інституційним оновленням економічного середовища, удосконаленням облікової політики підприємств і впровадженням новітніх цифрових технологій, адаптованих до потреб ринку та регуляторних вимог.

Імплементация міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) для торговельного сектору — це стратегічно важливий напрям гармонізації облікової системи України з європейською практикою. Йдеться не лише про технічне запровадження окремих стандартів (МСФЗ 15, 9, 16), а про зміщення методологічного акценту: від податкового домінування до фінансово-економічної реалістичності та прозорості. Уніфікація дозволить підвищити інвестиційну привабливість торговельних компаній, особливо для тих, хто планує вихід на міжнародні ринки або залучення іноземного капіталу.

Поступовий перехід від традиційної системи обліку до концепції централізованого управлінського обліку за центрами відповідальності є надзвичайно перспективним для середніх і великих ритейлерів. Йдеться про побудову обліку за напрямками діяльності, торговими точками, категоріями товарів, а також внутрішніми структурними одиницями. Це дозволяє формувати цільові бюджети, визначати ефективність кожної бізнес-одиниці, застосовувати систему внутрішнього трансферного ціноутворення й оперативно реагувати на зміни попиту, витрат і конкурентного середовища [10].

Одним із ключових напрямів модернізації є створення єдиної цифрової облікової екосистеми, яка передбачає наскрізну інтеграцію бухгалтерських даних з модулями логістики, CRM, управління персоналом та бізнес-аналітики. Важливим є впровадження на державному рівні відкритих протоколів обміну даними (API) між системами підприємств і ДПС, що забезпечить автоматичну звірку, подання звітності та виявлення помилок або податкових ризиків у режимі реального часу. Така консолідація значно знизить транзакційні витрати підприємств і зменшить адміністративне навантаження на бухгалтерів [11].

Подальший розвиток системи бухгалтерського обліку у сфері торгівлі повинен супроводжуватись глибоким переглядом принципів податкового обліку. Зокрема, необхідна деталізація порядку обліку ПДВ при поверненні товарів, обліку маркетингових витрат, бонусів і акцій, що супроводжують реалізацію. Пріоритетом має стати забезпечення стабільності фіскального регулювання, уникнення подвійних тлумачень норм, спрощення процедур узгодження податкових зобов'язань, а також запровадження механізмів онлайн-перевірок витратних накладних, як частини системи електронного аудиту.

Сучасні торговельні компанії потребують нової якості облікової інформації — не лише точності, а й гнучкості, адаптивності, сценарного прогнозування. Розвиток управлінського обліку має бути орієнтований на підтримку стратегічних рішень, формування KPI, моделювання альтернативних бюджетних сценаріїв, аналізу рентабельності клієнтських сегментів, визначення маржинального внеску товарних груп. Це вимагає як змін у структурі облікових реєстрів, так і розширення функціоналу бухгалтерських програм [12].

Перспективи розвитку обліку в торгівлі в умовах трансформацій української економіки нерозривно пов'язані із загальною логікою побудови посткризової фінансової архітектури держави. Інтеграція до глобального економічного простору, зміна технологічної платформи облікових систем, перегляд ролі обліку в стратегічному управлінні бізнесом та реформування податкових відносин створюють об'єктивну потребу в перегляді існуючих облікових підходів. Замість рутинного фіксування фактів господарського життя облік має перетворитися на інструмент стратегічної переваги, що генерує знання, необхідні для адаптації торговельного підприємства до викликів війни, діджиталізації та нової економічної реальності.

Результати попереднього аналізу свідчать про глибоку структурну необхідність трансформації системи обліку в торгівлі, яка має ґрунтуватися не лише на адаптації до нових умов, а й на створенні нових концептуальних засад функціонування. Зважаючи на досвід провідних торговельних компаній, міжнародну практику та регуляторні тенденції в Україні, сформульовано низку пропозицій, які мають сприяти становленню нової облікової парадигми в торгівлі як в організаційному, так і в методологічному аспектах:

1. Запровадження єдиного реєстру електронного обліку на базі API-інтеграцій з ДПС: доцільно створити уніфікований електронний реєстр первинних бухгалтерських документів, який буде інтегрований із системами ДПС через відкриті API-протоколи. Такий реєстр забезпечить миттєве зчитування облікових даних, їх авторизацію, електронне збереження та хронологічну реєстрацію. Це дозволить зменшити адміністративне навантаження на підприємства, уникнути дублювання даних у кількох системах та підвищити якість податкової звітності.

2. Модель адаптивного обліку з гнучкими реєстрами: потребує розвитку концепція адаптивного обліку, яка передбачала б можливість налаштування структури реєстрів обліку відповідно до змін у бізнес-процесах підприємства. Замість жорстко заданої кореспонденції рахунків, підприємство зможе змінювати глибину аналітики, деталізацію за об'єктами витрат, джерелами доходу, каналами реалізації. Така модель базується на принципі модульності та підтримується автоматизованими обліковими платформами (наприклад, BAS ERP, Odoo).

3. Розробка національного стандарту обліку для електронної комерції: у зв'язку з експоненційним зростанням е-комерції, доцільно ініціювати розробку окремого стандарту обліку для онлайн-торгівлі, який охоплюватиме питання обліку агентських операцій, маркетингових, систем електронних платежів, повернень, кешбеків, бонусних програм та відстрочених оплат. Цей стандарт має бути адаптований до українських реалій і забезпечити однозначне трактування типових електронних операцій, уникнення податкових ризиків і спрощення процедури обліку.

4. Посилення контролю за достовірністю облікових даних через аудит і регуляторний супровід: для зменшення ризику маніпуляцій з обліковими даними та ухилення від оподаткування доцільно розширити функціонал внутрі-

шнього контролю в торговельних підприємствах та розвинути інститути незалежного аудиту з акцентом на торговельну специфіку. Варто популяризувати добровільний електронний аудит, за участі хмарного ПЗ і автоматичних інструментів перевірки, який зможе замінити вибіркові податкові перевірки для добросовісних платників.

Комплекс запропонованих рішень охоплює концептуальні, організаційні, методичні та технологічні аспекти модернізації бухгалтерського обліку в сфері торгівлі. На відміну від фрагментарних ініціатив минулих років, акцент робиться на системній перебудові — від трансформації стандартів до зміни ролі бухгалтера в бізнес-структурі. Реалізація таких ініціатив можлива лише за умови консолідації зусиль держави, бізнесу, ІТ-сектору та академічної спільноти. У довгостроковій перспективі це сприятиме підвищенню прозорості, адаптивності, конкурентоспроможності українських торговельних підприємств на внутрішньому й міжнародному ринку.

ВИСНОВКИ

У ході проведеного дослідження встановлено, що система бухгалтерського обліку в сфері торгівлі в Україні перебуває у фазі глибокої трансформації під впливом технологічних, регуляторних, соціально-економічних і геополітичних змін. Торгівля, як одна з найдинамічніших галузей економіки, потребує адаптивної, прозорої та цифрово інтегрованої облікової інфраструктури, яка здатна забезпечити своєчасну, достовірну й аналітично значущу інформацію для прийняття рішень в умовах невизначеності.

Аналіз показав, що незважаючи на активне впровадження цифрових технологій у великих торговельних компаніях, малий і середній бізнес продовжує використовувати обмежені програмні засоби обліку, що не забезпечують ефективну інтеграцію фінансового, управлінського та податкового обліку. Водночас, наявні проблеми — такі як дефіцит кадрів, нестабільність податкового законодавства, слабка синергія між МСФЗ і П(С)БО — суттєво обмежують потенціал галузі.

Цифрова трансформація обліку в торгівлі демонструє потужний вектор розвитку: від електронного документообігу до впровадження ERP-систем, від бізнес-аналітики до елементів штучного інтелекту. У цьому контексті особливої ваги набуває інтеграція облікових рішень з системами CRM, логістики та маркетингу, що формує основу для побу-

дови наскрізної фінансової архітектури підприємств.

Обґрунтовано, що перспективними напрямками розвитку є: уніфікація національних стандартів обліку з МСФЗ; запровадження адаптивних моделей обліку; цифрова консолідація облікової інформації через API-зв'язки з державними інституціями; а також розробка спеціалізованих стандартів для електронної комерції. Авторські пропозиції, сформульовані в роботі, спрямовані на посилення ролі обліку в стратегічному управлінні підприємствами торгівлі та створення прозорої, керованої і відповідальної фінансової моделі бізнесу.

Таким чином, розвиток обліку в торгівлі є не лише технологічним або нормативним процесом, а складовою загальної стратегії фінансової стабільності, конкурентоспроможності та інституційної зрілості торговельного сектору України. Реалізація запропонованих у дослідженні рішень дозволить забезпечити не тільки облікову модернізацію, а й створення довгострокового підґрунтя для інтеграції української торгівлі в глобальний економічний простір.

Література:

1. International Financial Reporting Standards (IFRS). IFRS Foundation. URL: <https://www.ifrs.org/issued-standards/list-of-standards/>
2. Закон України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" від 16.07.1999 № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
3. Закон України "Про публічні електронні реєстри" № 1907-IX від 18.11.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1907-20#Text>
4. Звіт Deloitte "The Future of Retail Accounting". URL: <https://www2.deloitte.com/us/en/pages/consumer-business/articles/retail-accounting-analytics.html>
5. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності". Наказ міністерства фінансів України № 73 від 07.02.2013. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0873-99>
7. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 "Дохід". Наказ міністерства фінансів України № 290 від 29.11.1999. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99>
8. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 "Витрати". Наказ міністерства фінансів України № 318 від 31.12.1999. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>

9. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 "Запаси". Наказ міністерства фінансів України № 246 від 20.10.1999. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99>

10. Ковова І.С. Облік товарів в умовах діджиталізації. Збірник наукових праць ДУІТ. Серія "Економіка і управління". 2021. Вип. 50. С. 122—129.

11. Проскуріна Н., Конєва А. Електронна комерція: особливості системи бухгалтерського обліку. Економіка та суспільство. № 34, 2021. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-34-95>

12. Шевчук В., Бабурнич Н. Інформаційне та технічне забезпечення системи обліку торговельної діяльності. Управління змінами та інновації. № 10, 2024. С. 56—60. <https://doi.org/10.32782/CMI/2024-10-11>

References:

1. IFRS Foundation (2025), International Financial Reporting Standards (IFRS), available at: <https://www.ifrs.org/issued-standards/list-of-standards/> (Accessed 16 May 2025).

2. The Verkhovna Rada of Ukraine (1999), The Law of Ukraine "On Accounting and Financial Reporting in Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (Accessed 16 May 2025).

3. The Verkhovna Rada of Ukraine (2021), The Law of Ukraine "On Public Electronic Registers", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1907-20> (Accessed 16 May 2025).

4. Deloitte (2022), "The Future of Retail Accounting", available at: <https://www2.deloitte.com/us/en/pages/consumer-business/articles/retail-accounting-analytics.html> (Accessed 16 May 2025).

5. The Verkhovna Rada of Ukraine (2010), "Tax Code of Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (Accessed 16 May 2025).

6. Ministry of Finance of Ukraine (2013), Order "National Accounting Standard 1 "General Requirements for Financial Statements", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0873-99> (Accessed 16 May 2025).

7. Ministry of Finance of Ukraine (1999), Order "National Accounting Standard 15 "Revenue", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99> (Accessed 16 May 2025).

8. Ministry of Finance of Ukraine (1999), Order "National Accounting Standard 16 "Expenses", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00> (Accessed 16 May 2025).

9. Ministry of Finance of Ukraine (1999), Order "National Accounting Standard 9 "Inventories",

available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99> (Accessed 16 May 2025).

10. Kovova, I.S. (2021), "Accounting of goods in the context of digitalization", Scientific Papers of the State University of Infrastructure and Technologies. Series: Economics and Management, vol. 50, pp. 122—129.

11. Proskurina, N. and Koneva, A. (2021), "E-commerce: features of the accounting system", Ekonomika ta suspilstvo, vol. 34. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-34-95>

12. Shevchuk, V. and Baburnych, N. (2024), "Information and technical support of the accounting system in trade activities", Change Management and Innovation, vol. 10, pp. 56—60. <https://doi.org/10.32782/CMI/2024-10-11>

Стаття надійшла до редакції 16.05.2025 р.

Журнал включено до переліку наукових фахових видань України (Категорія «Б») з

ЕКОНОМІЧНИХ НАУК та ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

(Наказ Міністерства освіти і науки України № 886 від 02.07.2020)

Спеціальності - 051, 071, 072, 073, 075, 076, 281, 292